

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1491

Vragen van het lid **Pechtold** (D66) aan de minister-president, minister van Algemene Zaken, en de minister van Buitenlandse Zaken over *een achtergehouden kritisch juridisch advies over de politieke steun aan de oorlog in Irak*. (Ingezonden 21 januari 2009)

- 1
Bent u bekend met het memorandum van 29 april 2003 waarin de Directie Juridische Zaken (DJZ) stelt dat het standpunt van het toenmalige kabinet inzake de politieke ondersteuning van de oorlog in Irak, zowel materieel als procedureel tekort schiet? Sinds wanneer bent u van dit betreffende memorandum op de hoogte?
- 2
Sinds wanneer bent u van dit standpunt van DJZ op de hoogte?
- 3
Is het waar dat het betreffende memorandum de toenmalig minister van Buitenlandse Zaken niet onder ogen is gekomen?
- 4
Heeft de toenmalige minister op een andere wijze kennis genomen van de inhoud van het memorandum?
- 5
Kende oud-minister Bot, die zegt het hele dossier te hebben gelezen, de inhoud van het betreffende memorandum, of had hij het memorandum zelf gezien?

- 6
Kende de opvolger van de toenmalige Secretaris-generaal (SG) de inhoud van het betreffende memorandum? Op welke wijze is dit punt aan de orde geweest bij de overdracht?
- 7
Is de kritiek van DJZ op de rechtmatigheid van de legitimering van de oorlog in Irak aan de orde geweest bij de overdracht naar u en uw voorganger?
- 8
Waarom werd het desbetreffende memorandum, aan de minister, door de Secretaris-generaal niet doorgestuurd maar gearchiveerd?
- 9
Waarom heeft de SG geen behoefte gevoeld de twijfel van DJZ over de volkenrechtelijke legitimering van het kabinetsbesluit, aan de toenmalige minister voor te leggen, terwijl het niet nakomen van VN-resoluties door Saddam Hussein de kern vormt van het beleid van het kabinet om de oorlog in Irak te steunen?
- 10
Wat is de standaardprocedure inzake de aan de minister geadresseerde memoranda over zeer belangrijke beleidskeuzes?
- 11
Waarom werden deze adviezen slechts voor het nageslacht gearchiveerd? Waarom is er niet besloten om de huidige generaties te informeren over de legitimiteit van de

- oorlog in Irak door middel van het openbaar maken van de verschillende adviezen?
- 12
Op welke wijze zou het nageslacht volgens u kennis moeten nemen van de besluitvorming inzake de steun van het kabinet voor de oorlog in Irak?
- 13
Behoeft deze procedure aanpassing in het licht van kennis van vandaag?
- 14
Aan wie is de SG verantwoording schuldig met betrekking tot de informatiestromen naar de minister?
- 15
Vindt u dat de SG in dit geval juist gehandeld heeft door het memorandum niet aan de minister door te sturen?
- 16
Is er informatie over het volkenrechtelijke mandaat met de toenmalige minister gewisseld die niet via de SG liep?
- 17
Kunt u bevestigen dat er naast de drie opstellers minimaal vier mensen uit de ambtelijke top op de hoogte waren van het memorandum van DJZ van 29 april 2003?
- 18
Wat is er met het memorandum gebeurd tussen 29 april 2003 en 18 mei 2003, de datum waarop dit memorandum volgens de

aantekeningen op het document is gearchiveerd?

19

Is dit memorandum alleen bij DJZ gearchiveerd of ook bij de Directoraat-generaal Politieke Zaken of het bureau SG? Indien ja, hoe?

20

Wat is uw reactie op de handgeschreven notitie op het memorandum van DJZ, te weten «Het audite et alteram partem geldt hier kennelijk niet»?

21

Op welke wijze heeft de toenmalige minister hoor en wederhoor toegepast ten aanzien van de tegenstrijdige adviezen inzake de volkenrechtelijke legitimiteit van de oorlog in Irak en bij afgeleide het besluit van het kabinet deze oorlog politiek te steunen?

22

Deelt u de mening dat een Advies commissies als de commissie van Advies inzake Volkenrechtelijke Vraagstukken (CAVV) bij uitstek geschikt zijn om onafhankelijke en zelfs kritische adviezen te formuleren?

23

Hoe beoordeelt u het gegeven dat de commissie van Advies inzake Volkenrechtelijke Vraagstukken (CAVV) afgezien heeft van advies omdat de ambtelijke ondersteuning van het departement, welke deze commissie ondersteunde, inschatte dat het kabinet niet open stond voor kritisch advies?

24

Deelt u de mening dat het de onafhankelijkheid van adviezen van een adviescommissie als het CAVV ten goede zou komen wanneer deze tot stand kunnen komen zonder ambtelijke ondersteuning vanuit het departement?

25

Is het waar dat het kabinet zich in 2003 bij de besluitvorming mede heeft gebaseerd op een samenvatting van het rapport «Goldsmith», waarin niet was opgenomen, ten opzichte van het volledige rapport, dat de oorlog in Irak zonder nieuwe resolutie vermoedelijk illegaal zou zijn?

26

Deelt u de stelling van DJZ dat de toenmalige regering onvoldoende geïnformeerd was over de

volkenrechtelijke aspecten van de politieke steun aan de inval in Irak? Waarom wel/niet?

27

Waarop baseerde DJZ haar stelling dat de toenmalige regering onvoldoende geïnformeerd was over de volkenrechtelijke aspecten van de politieke steun aan de inval in Irak?

28

Is het waar dat er «uitsluitend sprake is geweest van gevraagde juridische onderbouwing voor militair ingrijpen» en niet van een «objectieve volkenrechtelijke inschatting»? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

29

Deelt u de analyse dat het uitsluitend leveren van gevraagde onderbouwing duidt op tunnelvisie?

30

Op welke wijze gaat u uw ambtelijk apparaat behoeden voor tunnelvisie?

31

Kunt u alle verzoeken om juridische onderbouwing aan DJZ, met betrekking tot de inval in Irak aan de Kamer doen toekomen? Indien nee, waarom niet?

32

Kunt u alle memo's van DJZ betreffende de inval in Irak aan de Kamer doen toekomen, waaronder de memo van DJZ d.d. 13 maart 2003 (nr. DJZ/IR/2003/96) en de memo van DJZ d.d. 14 april 2003 (nr. 982/03)? Indien nee, waarom niet?

33

Kunt u bevestigen of de argumenten inzake het gebrek aan volkenrechtelijk mandaat ook vóór de inval in Irak aan de orde zijn geweest? Zo ja, waar? Op welke wijze zijn deze in de onderraden van de ministerraad aan de orde geweest?

34

Op welke wijze zijn de kritische noten van DJZ in deze fora gepareerd?

35

Zijn er binnen het ministerie van Justitie ook adviezen opgesteld inzake de volkenrechtelijke aspecten van het besluit van het kabinet om de oorlog in Irak te ondersteunen? Zo ja, welke, en kunt u deze de Kamer doen toekomen?

36

Zijn er binnen het ministerie van Algemene Zaken ook adviezen opgesteld inzake de volkenrechtelijke

aspecten van het besluit van het kabinet om de oorlog in Irak te ondersteunen? Zo ja, welke en kunt u deze de Kamer doen toekomen?

37

Hoe verhoudt zich de stelling van de regering dat een nieuwe resolutie in de VN-Veiligheidsraad niet nodig was om de inval in Irak te legitimeren tot de mening DJZ dat een dergelijke resolutie wel noodzakelijk was?

38

Welke rol hebben kritische opvattingen van DJZ over de legitimatie van politieke steun aan de oorlog in Irak gespeeld in het kabinetsberaad?

39

Op welke wijze hebben adviezen over het volkenrechtelijk mandaat van de oorlog in Irak een rol gespeeld tijdens de formaties sinds het uitbreken van de oorlog in Irak?

40

Heeft de toenmalige minister zich voorafgaand aan de politieke steunverlening op de hoogte gesteld van de kans dat Nederland een eventuele procedure voor het Internationaal Gerechtshof hierover zou verliezen?

41

Ziet u een eventuele rechtszaak bij het Internationaal Gerechtshof met vertrouwen tegemoet? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waarom?

42

Is bij twijfel over eventuele vervolging van Nederland bij het Internationaal Gerechtshof en bij twijfel over de rechtsbasis op grond van bestaande resoluties, sprake van een adequaat volkenrechtelijk mandaat?

43

Heeft de toenmalige minister zich, voorafgaand aan de politieke steunverlening, op de hoogte gesteld van twijfels over de onderbouwing van deze keuze op basis van de bestaande resoluties?

44

Kunt u juridisch toelichten hoe inzake de inval in Irak het geweldsverbod kan worden gepasseerd door de betreffende resoluties van de Veiligheidsraad? Wanneer heeft de toenmalige minister zich hierover laten informeren? Kunt u deze analyse waar het kabinet destijds

haar besluit op heeft gebaseerd de Kamer doen toekomen?

45

Hoe verhoudt zich artikel 90 van de Grondwet, inzake bevordering van de internationale rechtsorde, tot de onzekerheden inzake het volkenrechtelijke mandaat voor de inval van Irak dat ten grondslag lag aan de steun van het kabinet voor deze oorlog?

46

Waarom werd het volkenrechtelijke aspect van de legitimering van de oorlog in Irak de kern van de argumentatie van het kabinet om de oorlog te steunen, terwijl hier zoveel twijfel over bleek te bestaan?

47

Is er op enig moment voor de inval in Irak een artikel 100 brief aan de orde geweest? In welke fase bevond deze brief zich? Kunt u eventuele concepten de Kamer doen toekomen?

48

Bent u bereidt om in tegenstelling tot de aantekening op het DJZ memorandum «De discussie is hiermee voor dit moment gesloten» de discussie weer te openen?

Toelichting

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen ter zake van de leden Van Bommel (SP), ingezonden 20 januari 2009 (vraagnummer 2009Z00819/2080910240) en Van Baalen (VVD), ingezonden 20 januari 2009 (vraagnummer 2009Z00820/2080910250)

Antwoord

Antwoord van minister-president **Balkenende** (Algemene Zaken), minister **Verhagen** (Buitenlandse Zaken), minister **Van Middelkoop** (Defensie) en minister **Ter Horst** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 9 februari 2010)

Deze vragen zijn beantwoord bij brief d.d. 9 februari 2010 (Kamerstuk 31 847, nr. 18)